

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 § i och bilagan till lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 § i och bilagan till lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport (RP 67/2025 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- industriråd Pekka Grönlund, arbets- och näringsministeriet
- ledande sakkunnig Mari Tenhovirta, Energimyndigheten
- verkställande direktör Harri Laurikka, Bioenergi rf
- intressechef Matti Mäkelä, Koneyrittäjät ry
- energiexpert Anssi Kainulainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- ledande biogasexpert Anna Virolainen-Hynnä, Biokretslopp och Biogas Finland rf
- klimatexpert Nelli Immonen, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Neste Abp.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport ändras. Enligt förslaget ska nya råvaror fogas till del A och B i bilagan till lagen. Genom de föreslagna ändringarna genomförs de ändringar som gjorts i en bilaga till direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

Det föreslås dessutom att en felaktig hänvisning i definitionen av en laddningspunkt som är tillgänglig för allmänheten ska korrigeras.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Betänkande EkUB 13/2025 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Syftet med propositionen är att nationellt genomföra kommissionens delegerade direktiv om bränsleråvaror för produktion av biodrivmedel och biogas. Kommissionen antog den 14 februari 2024 ett delegerat direktiv (EU) 2024/1405 om ändring av bilaga IX till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 (nedan förnybarhetsdirektivet). Genom rättsakten infördes nya råvaror i bilaga IX till förnybarhetsdirektivet.

Genom förslaget fogas på motsvarande sätt som i regleringen på EU-nivå nya råvaror till delarna A och B i bilagan till lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport. Samtidigt korrigeras en felaktig hänvisning av teknisk natur i definitionen av en laddningspunkt som är tillgänglig för allmänheten.

Ekonomiutskottet anser att propositionen är motiverad och behövlig och tillstyrker den utan ändringar.

I bilaga IX till kommissionens delegerade akt som ligger till grund för förslaget föreskrivs dels om råvaror som används för att producera biodrivmedel och biogas som klassificeras som så kallade avancerade drivmedel (del A i bilagan), dels om råvaror av vilka sådana biodrivmedel eller sådan biogas produceras vars användning vid beräkningen av målen för förnybar energi inom transportsektorn har begränsats till 1,7 procent (del B i bilagan). I samband med beredningen av regleringen har Finland strävat efter att undvika att de nationella råvaruklassificeringarna skulle ändras från råvaror enligt del A till råvaror enligt del B. Under beredningen strävade man dessutom efter att så många som möjligt av de nya råvarorna infördes i del A.

Ekonomiutskottet anser att införandet av nya råvaror i del A i bilagan kan främja företagens innovationer vid tillverkningen av biodrivmedel och biogas. Tillägget i del B i bilagan har inte bedömts ha några direkta konsekvenser för distributörer eller för företag som tillverkar biodrivmedel eller biogas. Likaså bedöms de direkta positiva miljökonsekvenserna vara små på nationell nivå.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning påpekades det framför allt att de nya kategorierna av råvaror är svårtolkade. Sakkunniga bedömde möjligheten att precisera dem i den nationella lagstiftningen. I synnerhet när det gäller mellangrödor och grödor som odlas på skadad mark kan en distributör eller en verksamhetsutövare som avses i hållbarhetslagen ha svårt att förutse om en enskild råvara hör till kategorierna i fråga. Dessutom är påvisandet och verifieringen av att dessa råvaror överensstämmer med kraven förenat med synnerligen tunga förfaranden som kan anses fördröja ibruktagandet av fraktionerna i fråga, om den administrativa bördan upplevs vara för stor.

Sakkunniga föreslog särskilt att tolkningen av regleringen preciseras i ekonomiutskottets betänkande så att det konstateras att grödorna klassificeras enligt huvudgröda eller huvudgrödor samt att definitionen av skadade grödor preciseras.

Ekonomiutskottet betonar att i en situation där en delegerad akt som sådan ska genomföras i den nationella lagen är det lagstiftningsmässiga och tolkningsmässiga handlingsutrymmet mycket begränsat. Ekonomiutskottet instämmer därför i propositionens bedömning att råvaror som ingår i

Betänkande EkUB 13/2025 rd

en bilaga till direktivet som sådana ska tas in i den nationella lagstiftningen och att det till denna del inte finns något handlingsutrymme vid genomförandet av regleringen.

Utgångspunkten för tillämpningen av regleringen är att Energimyndigheten tolkar EU-lagstiftningen direkt med hjälp av EU:s eventuella anvisningar och avgörandepraxis. Ekonomiutskottet framhåller emellertid att Finland måste arbeta aktivt för att kommissionen ska ge tydliga och ändamålsenliga anvisningar för de nu svårtolkade kategorierna av råvaror. Detta gäller särskilt klassificeringen av grödor enligt huvudgröda eller huvudgrödor samt preciseringen av definitionen av skadad gröda så att gröda som skadats eller förstörts efter skörd betraktas som industriellt avfall. För att ta till vara grödornas potential behövs det enhetliga och bindande anvisningar för att olika tolkningar bland medlemsländerna inte ska snedvrída konkurrensvillkoren inom branschen och utgöra ett hinder för utvecklingen av marknaden.

Utskottet noterar dessutom att det i samband med utskottets sakkunnigutfrågning har framkommit ett flertal betydande missförhållanden och utvecklingsbehov som gäller regleringen av förnybara drivmedel och tillämpningen av den. Dessa åtgärdas emellertid inte genom den nu föreslagna regleringen. Utskottet har behandlat dessa frågor i flera sammanhang (se t.ex. EkUB 8/2025 rd — RP 37/2025 rd) och fäster fortfarande kritisk uppmärksamhet särskilt vid den administrativa börda och de kostnader som ansökan om förhandsbesked och godkännande och ändring av hållbarhetssystem medför.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 67/2025 rd utan ändringar.

Betänkande EkUB 13/2025 rd

Helsingfors 26.9.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Vilhelm Junnila saf
vice ordförande Pauli Aalto-Setälä saml
medlem Noora Fagerström saml
medlem Kaisa Garedeu saf
medlem Timo Harakka sd
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Miapetra Kumpula-Natri sd
medlem Timo Mehtälä cent
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Oras Tynkkynen gröna
medlem Heikki Vestman saml
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.

Betänkande EkUB 13/2025 rd Reservation

Reservation

Motivering

Centern är besviken över att ekonomiutskottet i sitt betänkande inte ville precisera de nya kategorierna av råvaror enligt den reviderade bilagan IX till förnybarhetsdirektivet i direktiv (EU) 2024/1405. De nya kategorierna har ansetts vara svårtolkade, vilket också konstaterades under utskottsbehandlingen. Genom att låta bli att precisera tolkningen införlivar regeringspartierna rättsakten i finsk lagstiftning med ett strängare innehåll än vad EU:s delegerade akt nödvändigtvis förutsätter. Centern anser att detta entydigt strider mot Finlands intressen.

Vid ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning framfördes det klart och tydligt att tolkningen av regleringen bör preciseras så att grödor klassificeras enligt huvudgröda eller huvudgrödor och så att definitionen av skadad gröda definieras noggrannare. Centern anser att det finns såväl rättsliga förutsättningar som sakargument för en precisering av tolkningen.

För att underlätta tolkningen borde propositionsmotiven ha kompletterats med följande två skrivningar: 1. Grödor klassificeras enligt huvudgrödan eller huvudgrödorna. 2. Med skadad gröda (kategori c i del B) avses gröda som skadats på åkern under odlingstiden. Gröda som skadats/förstörts efter skörd anses vara industriellt avfall (kategori d i del A).

Genom de ovannämnda preciseringarna i motiven kunde man ha undvikit fallgropar i tolkningen av lagen. Den föreslagna klassificeringen enligt huvudgröda skulle göra verkställigheten av lagen smidigare och mer kostnadseffektiv. En rationell definition av skadade grödor skulle i sin tur ha en väsentlig inverkan på hur verksamhetsutövarna i fortsättningen kan utnyttja dessa biomasor. Skrivningar som förtydligar den praktiska tillämpningen av lagen underlättar arbetet såväl för Energimyndigheten, som har ansvar för tolkningen, som för verksamhetsutövarna.

Det finns inga hinder för skrivningar som preciserar tolkningen. I arbets- och näringsministeriets bemötande till ekonomiutskottet konstateras det att tolkningen av den delegerade akten är förenad med osäkerhet och att kommissionen bör ge tydliga anvisningar för de delvis mångtydiga kategorierna av råvaror. Centern instämmer i detta. Samtidigt anser Centern att Finland inte får nöja sig med att passivt invänta kommissionens anvisningar, utan det finns redan tillräckliga sakargument för att tolka lagen på ett förnuftigt sätt. Om tolkningen inte preciseras finns det en risk för att tillämpningen av lagen blir klart strängare än vad den delegerade akten de facto förutsätter.

Nu uttrycker utskottet att handlingsutrymmet är begränsat och överför därmed beslutanderätten till Energimyndigheten som ges ett begränsat tolkningsutrymme. Problemet är dock redan i nuläget att Energimyndigheten tillämpar alltför strikta tolkningar på små biogasaktörer trots att det i andra länder förekommer exempel på tolkningspraxis som är mer tillåtande och fördelaktig också för företagen.

Centern betonar att klimatpolitiken ska vara förutsägbar och kostnadseffektiv. Med tanke på förutsägbarheten är det viktigt att bestämmelserna är så tydliga som möjligt. För att kravet på kostnadseffektivitet ska uppnås bör man med alla medel undvika onödig byråkrati.

Betänkande EkUB 13/2025 rd

Reservation

Man bör sträva efter att lösa oklarheter i tolkningen i så stor omfattning som möjligt redan när en lag stiftas. Det är självklart för Centern att det tolkningsmässiga handlingsutrymmet alltid bör utnyttjas på ett sätt som beaktar den förutsägbarhet och kostnadseffektivitet som bestämmelserna medger samt Finlands förhållanden och särdrag.

Enligt Centern är det ett steg i rätt riktning men dock inte tillräckligt att utskottet noterar att det i samband med sakkunnigutfrågningen har framkommit ett flertal betydande missförhållanden och utvecklingsbehov som gäller regleringen av förnybara drivmedel och tillämpningen av den, men att de emellertid inte åtgärdas genom den nu föreslagna regleringen. Center anser att riksdagen bör godkänna ett uttalande där man förutsätter att statsrådet genomför nödvändiga författningsändringar särskilt för att minska den administrativa börda och de kostnader som ansökan om förhandsbesked och godkännande och ändring av hållbarhetssystem medför.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner två uttalanden. (Reservationens förslag till uttalanden)

Reservationens förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att regeringen arbetar för att kommissionen för de svårtolkade kategorierna av råvaror i förnybarhetsdirektivet ger tydliga och ändamålsenliga anvisningar, där grödor klassificeras enligt huvudgrödan eller huvudgrödorna och där skadade grödor avser grödor som skadats på åkern under odlingstiden. Dessutom ska grödor som skadats eller förstörts efter skörd betraktas som industriellt avfall.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål bereder de författningsändringar som behövs för att avhjälpa och utveckla missförhållandena i lagstiftningen om förnybara drivmedel och tillämpningen av den för att lindra den administrativa börda och de kostnader som i synnerhet ansökan om förhandsbesked och godkännande och ändring av hållbarhetssystem medför.

Helsingfors 26.9.2025

Timo Mehtälä cent
Hilkka Kemppi cent